

Sygn. akt IV U 2/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Cieśla

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 18 listopada 2014 roku nr (...)

w sprawie B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się B. K. prawo do emerytury pomostowej od dnia 15 października 2014 roku.

Sygn. akt IV U 2/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 5 marca 2015 r.

Decyzją z dnia 18 listopada 2014 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), po rozpoznaniu wniosku z dnia 15 października 2014 r., odmówił B. K. przyznania prawa do emerytury pomostowej z uwagi na to, że ubezpieczony nie spełnił ustawowych przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia. W uzasadnieniu, powołując się na kolejne przepisy ustawy, organ rentowy wskazał, dlaczego wnioskodawca nie nabył prawa do emerytury pomostowej. Powołując się kolejno na: dyspozycję art. 4 ustawy, podał, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy; dyspozycję art. 4 w związku z art. 49 ustawy, wskazał, że na dzień 1 stycznia 2009 r. wnioskodawca nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 wynoszącego co najmniej 15 lat (nadmienając, że okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, tj. wymienione w załączniku nr 1 lub

nr 2 do ustawy, przypadające przed 1 stycznia 2009 r., potwierdza zakład pracy wystawiając stosowne zaświadczenie- art. 51 ustawy); dyspozycję art. 4 w związku z art. 8 i art. 49 ustawy, podał, że ubezpieczony nie udowodnił wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy wynoszącego co najmniej 10 lat (nadmieniając, że okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach wymienione w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, przypadające przed 1 stycznia 2009 r., potwierdza zakład pracy wystawiając stosowne zaświadczenie- art. 51 ustawy). Decyzją tą Zakład przyjął, że wnioskodawca udowodnił następujące okresy: 31 lat, 7 miesięcy i 19 dni okresów składkowych, 4 miesiące i 27 dni okresów nieskładkowych (łącznie 32 lata i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych) oraz 24 lata, 6 miesięcy i 26 dni stażu pracy w szczególnych warunkach/charakterze.

Od decyzji tej odwołał się B. K., domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Odwołujący zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 8 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.

o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) oraz

pkt 22 załącznika nr 1 do tej ustawy z pominięciem poz. 4 Działu IV wykazu B, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz poz. 4 pkt 19 Działu IV wykazu B, stanowiącego załącznik do Zarządzeniem nr 24 Ministra- Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej; 2) naruszenie art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 61, poz. 258 ze zm.), co doprowadziło do zawężającej wykładni terminu „prace rybaka morskiego” wyłącznie do stanowiska rybaka morskiego i błędnego uznania, że praca rybaka morskiego na stanowisku motorzysty okrętowego i mechanika okrętowego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie stanowi pracy rybaka morskiego wykonywanej w szczególnych warunkach, o której mowa

w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych

i nie pozwala na przyznanie emerytury pomostowej po przepracowaniu co najmniej 10 lat;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 w związku z art. 49 oraz

art. 4 w związku z art. 8 oraz art. 49 poprzez jego niezastosowanie; 4) naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 80 k.p.a. poprzez dokonanie dowolnych ustaleń, a także nierozpatrzenie całości materiału dowodowego, w szczególności nie uwzględnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2014 r. (III UK 33/13) odnoszącego się do pojęcia rybaka morskiego w kontekście nabycia prawa do emerytury pomostowej, 5) naruszenie art. 8 k.p.a. poprzez niepoprowadzenie postępowania w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej.

W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że wykonywana przez niego praca od 3 lipca 1978 r. do 30 czerwca 2003 r. w Przedsiębiorstwie (...) w Ś., niezależnie od tego, jak formalnie została nazwana w świadectwie pracy, była pracą rybaka morskiego, o której mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia

19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz w pkt 22 załącznika nr 1 do tej ustawy. Jak podkreślił, praca rybaka morskiego wykonywana na dalekomorskich statkach rybackich nie jest ograniczona do pracy członka załogi zatrudnionego na stanowisku rybaka, czy starszego rybaka, ale dotyczy również innych członków załogi, w tym zajmujących stanowisko mechanika, czy motorzysty. Argumentując swoje stanowisko odwołujący powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2014 r. (III UK 33/13). W dalszej kolejności zauważył, że zgodnie z § 30 Układu Zbiorowego Pracy dla Rybaków Morskich otrzymywał part uzależniony od wartości złowionych i przetworzonych ryb, do którego uprawnieni byli wyłącznie rybacy morsey. Poza tym, zajmowane przez niego stanowiska znajdowały się na liście składu załogi na statkach łowczych, która stanowiła załącznik do Układu Zbiorowego Pracy. Odwołujący podał też, że możliwość utożsamienia pojęcia rybaka morskiego z zatrudnieniem na stanowisku mechanika, czy motorzysty wynika z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji podał, że przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak choćby jednego

z tych warunków powoduje, iż osoba ubezpieczona nie nabywa prawa do świadczenia.

W dalszej kolejności wskazał, że odwołujący, posiadając staż pracy w wymiarze 32 lat i 16 dni oraz staż pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz na dzień 1 stycznia

2009 r. nie wykazał okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat, ponieważ nie przedłożył zaświadczenia stwierdzającego wykonywanie takiej pracy, stosownie do treści art. 51 ustawy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący B. K., urodzony (...), w dniu (...)
(...) ukończył 55 lat życia.

Ubezpieczony legitymuje się ogólnym stażem pracy w wymiarze: 31 lat, 7 miesięcy i 19 dni okresów składkowych oraz 4 miesięcy i 27 dni okresów nieskładkowych, co daje łącznie 32 lata i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Organ rentowy uznał ubezpieczonemu za udowodniony staż pracy w szczególnych warunkach/charakterze w wymiarze 24 lat, 6 miesięcy i 26 dni.

dowód:

- karta przebiegu zatrudnienia z dnia 17.11.2014 r.- k. 5 cz. II akt ZUS,

Od 3 lipca 1978 r. do 30 czerwca 2003 r. odwołujący był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach praktykanta chłodni, maszynisty chłodni i mechanika chłodni. Łączący ubezpieczonego z tym Przedsiębiorstwem stosunek pracy ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem przez zakład pracy w związku z jego likwidacją.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 30.06.2003 r.- k. 271 cz. I akt ZUS,

W okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. odwołujący pracował na co dzień na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim w różnych częściach świata, tj. w Afryce, w Ameryce Południowej, na Morze Berlinga, czy Morzu Ochockim, początkowo jako praktykant chłodni, a potem jako maszynista chłodni i mechanik chłodni. Praktykantem chłodni był tylko przez okres około jednego roku.

Odwołujący ma wykształcenie średnie techniczne. Ukończył technikum budowy i obsługi urządzeń chłodniczych.

Na statku rybackim w skład załogi wchodzi: kapitan, oficerowie, bosman, rybacy z pokładu, kucharz, mistrz, pracownicy przetwórci, technolog, elektrycy, mechanicy, maszyniści i lekarz. Motorzyści to pracownicy, którzy obsługują silnik główny i silniki pomocnicze, natomiast maszyniści to pracownicy obsługujący urządzenia chłodnicze.

W chłodni pracuje zazwyczaj maszynista chłodni i mechanik chłodni, czyli jego zwierzchnik.

Do obowiązków odwołującego na stanowiskach maszynisty chłodni i mechanika chłodni należała obsługa urządzenia chłodniczego, czyli pomp wonnych, freonowych

i sprężarek. Odwołujący świadczył pracę od godziny 4:00 nad ranem do 12:00 i od godziny 20:00 do 4:00 nad ranem. Między godziną 12:00 a 20:00 miał 8 godzin przerwy. Wówczas na 4 godziny był kierowany do pracy przy przetwórstwie ryb. Przetwórstwo polegało na ręcznej obróbce ryb, czyli cięciu ryb, odgławianiu, odgardlaniu i wyciąganiu ikry. Prace te były realizowane w przetwórni, usytuowanej na dole statku, a czasami na pokładzie. W tych pracach brali udział rybacy. Na statku rybackim, gdy był nawał ryb i trzeba było je zabezpieczyć, przetwórstwem zajmowali się wszyscy pracownicy statku, oprócz kapitana.

W łowieniu ryb brali udział bosman i rybacy z pokładu.

Odwołujący otrzymywał dodatek partowy, tzw. od ryb, który przysługiwał wszystkim pracownikom zajmującym się przetwórstwem ryb.

dowód:

- zeznania odwołującego B. K.- 00:10:05-00:26:07,

W dniu 30 czerwca 2003 r. pracodawca- Przedsiębiorstwo (...)

i Usług (...) w likwidacji wystawił odwołującemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach. W dokumencie tym podał, że ubezpieczony był zatrudniony w Przedsiębiorstwie od 3 lipca 1978 r. do 30 czerwca 2003 r. i w tym okresie od 11 lipca 1978 r. do 25 czerwca 2003 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim (Dział IV, poz. 4 wykazu B, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., Dz. U.

Nr 8, poz. 43) na stanowiskach: praktykant chłodni, maszynista chłodni, mechanik chłodni, wymienionych w Dziale IV, poz. 4, pkt 19 wykazu B, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 24 Ministra- Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r.

w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej. Wskazał ponadto, że w tym czasie odwołujący nie korzystał z urlopu bezpłatnego.

dowód:

- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30.06.2003 r.- k. 266 cz. I akt ZUS,

Zgodnie z Układem Zbiorowym Pracy dla Rybaków Morskich z dnia 17 stycznia

1975 r., układ ustalał branżowe warunki wynagradzania oraz przyznawania innych świadczeń, a także warunki pracy w rybołówstwie morskim (§ 1). Zgodnie z § 2, układ miał zastosowanie do pracowników zatrudnionych u armatorów w celu wykonywania pracy na statkach morskich, przeznaczonych do rybołówstwa morskiego, do celów usługowych i naukowo- badawczych rybołówstwa morskiego (ust. 1). Jak stanowił § 3, przez użyte w układzie określenia należało rozumieć: „pracownik”- osobę zatrudnioną przez armatora na podstawie umowy o pracę w celu wykonywania pracy na statku, „rybak”- pracownika posiadającego określone odpowiednimi przepisami kwalifikacje do wykonywania pracy na statku, „członek załogi”- pracownika wpisanego na listę załogi statku, „rezerwa rybacka”- pracowników nie wpisanych na listę załogi statku. Zgodnie z § 30, pracownikom zatrudnionym na statkach łowczych w rejsach łowczych przysługiwała płaca zasadnicza (§ 29) oraz part od wartości złowionych lub przetworzonych ryb według cen portowych (ust. 1). Wskaźniki partu dla pracowników zatrudnionych na poszczególnych typach statków łowczych określał załącznik Nr 4 do Układu Zbiorowego Pracy. Stosownie do treści § 59 pkt 1 ppkt c) Układu, pracownikom objętym układem przysługiwał miesięczny ekwiwalent pieniężny za deputat rybny w wysokości: 1) 160 zł miesięcznie- pracownikom zatrudnionym u wymienionych armatorów, w tym (...) w Ś.. Jak wynika z załącznika do Układu Zbiorowego Pracy dla Rybaków Morskich, w skład załogi na statkach łowczych i statkach zwiadowczych wchodziły stanowiska oficerskie, wymienione w tabeli tego załącznika

w punktach od 1 do 21, w tym stanowisko mechanika chłodni (punkt 16) oraz stanowiska nieoficerskie, wymienione w tabeli tego załącznika w punktach od 22 do 50, w tym stanowisko maszynisty chłodni (punkt 34). W Załączniku Nr 4 do Układu Zbiorowego Pracy, zawierającym Tabelę wskaźników partu dla pracowników zatrudnionych na statkach łowczych, w części dotyczącej stanowisk oficerskich, w punkcie 16 wskazano mechanika chłodni, w części zaś dotyczącej stanowisk nieoficerskich, w punkcie 35- maszynistę chłodni.

dowód:

- Układ Zbiorowy Pracy dla Rybaków Morskich z dnia 17.01.1975 r.- k. 38, 42v, 45, 46v-47, 50v-51 as,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody dokumentów i zeznania odwołującego.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumenty prywatne dowód tego, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom odwołującego B. K.. Zeznania te zasługiwały na walor pełnej wiarygodności, gdyż były wewnętrznie spójne i logiczne, a ponadto znalazły potwierdzenie w treści zgromadzonych w sprawie dokumentów.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 18 listopada 2014 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, zasługiwało na uwzględnienie.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było ustalenie, czy odwołujący B. K. spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej.

Odmawiając ubezpieczonemu przyznania prawa do tego świadczenia, organ rentowy podał, że posiadając staż pracy w wymiarze 32 lat i 16 dni oraz staż pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz na dzień 1 stycznia 2009 r. nie wykazał okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat, ponieważ nie przedłożył zaświadczenia stwierdzającego wykonywanie takiej pracy, stosownie do treści art. 51 ustawy.

Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, która weszła w życie 1 stycznia 2009 r.

i dotyczą ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze (urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.). Zastąpiły one emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze. Prawo do tego świadczenia było nabywane z reguły w niższym niż wiek emerytalny wieku pod warunkiem wykazania piętnastoletniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Cechą charakterystyczną emerytur pomostowych jest ich przejściowy charakter, zgodnie bowiem z art. 16 ustawy, prawo do tego świadczenia ustaje nie tylko z dniem śmierci uprawnionego, ale również z dniem poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury w wieku powszechnym.

Zgodnie z art. 3 ust. 7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), za pracowników wykonujących prace

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS. Jak stanowi przepis art. 3 ust. 1 tej ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane

w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym. Jak zaś wynika z art. 3 ust. 3 powołanej ustawy, prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, prawo do tego świadczenia przysługuje pracownikowi, który: 1) urodził się po 31 grudnia 1948 r.;

2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat; 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn; 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych

w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn; 5) przed 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace

w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu

art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; 6) po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub

o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych; 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Przepis ten określa wyjątek od zasady sformułowanej w art. 4 pkt 6 oraz art. 5-12 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej przysługuje wyłącznie osobom, które wykonywały pracę

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy po wejściu w życie tej ustawy, tj. po dniu 31 grudnia 2008 r. Ustawa o emeryturach pomostowych dopuściła więc odstępstwa od przesłanki wymienionej w jej art. 4 pkt 6, wskazując w art. 49, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie,

która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub

o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełniła warunki określone

w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, oraz 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany

w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub

o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowej jasno wynika, że w przypadku osób, które nie spełniają wymogu określonego w art. 4 pkt 6 ustawy, do okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze uprawniających do emerytury pomostowej, uwzględnia się jedynie okres pracy

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3,

z wyłączeniem okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emeryturach i rentach z FUS.

To oznacza, że art. 49 powołanej wyżej ustawy, w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 tej ustawy, wprowadza warunek posiadania na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15- letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.

W konsekwencji, osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuowała pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować, jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (por. wyroki SN: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013/5-6/62, z dnia 4 września 2012 r., I UP 164/12, niepubl., z dnia 4 lutego 2013 r., II UK 159/13, LEX nr 1405231 i z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688).

W niniejszej sprawie odwołujący spełnia przesłanki z art. 4 pkt 1-5 i 7 ustawy.

Jednocześnie wiadomo, że pracę w szczególnych warunkach/charakterze wykonywał przed dniem 1 stycznia 2009 r. i z tego tytułu legitymuje się stażem pracy w wymiarze 24 lat, 6 miesięcy i 26 dni.

Rozstrzygnąć zatem należało, czy jego praca uznana przez organ rentowy za wykonywaną w szczególnych warunkach/charakterze jest pracą w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W toku postępowania przed organem rentowym odwołujący przedłożył świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 czerwca 2003 r. (k. 266 cz. I akt ZUS), wystawione przez pracodawcę- Przedsiębiorstwo (...) w likwidacji. W dokumencie tym pracodawca podał, że ubezpieczony był zatrudniony w tym Przedsiębiorstwie od 3 lipca 1978 r. do 30 czerwca 2003 r. i w tym okresie od 11 lipca 1978 r. do 25 czerwca 2003 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim (Dział IV, poz. 4 wykazu B, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., Dz. U.

Nr 8, poz. 43) na stanowiskach: praktykant chłodni, maszynista chłodni, mechanik chłodni, wymienionych w Dziale IV, poz. 4, pkt 19 wykazu B, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 24 Ministra- Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r.

w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej.

Organ rentowy nie kwestionował tego świadectwa oraz dokonanej w nim kwalifikacji pracy wnioskodawcy jako pracy rybaków morskich, wymienionej w Dziale IV, pkt 4 wykazu B, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43).

Odmawiając odwołującemu przyznania prawa do emerytury pomostowej, zarówno w zaskarżonej decyzji, jak i w odpowiedzi na odwołanie podniósł, że w/w nie przedłożył zaświadczenia pracodawcy potwierdzającego, że przed dniem 1 stycznia 2009 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienioną w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy.

Załącznik Nr 1 do ustawy to Wykaz prac w szczególnych warunkach. Wykaz ten w punkcie 22 wymienia prace rybaków morskich.

Brak zaświadczenia o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r.- o jakim mowa w art. 51 ustawy- nie stanowi o tym, że w postępowaniu sądowym wykluczone jest badanie i ustalanie, czy dana praca była pracą, o której mowa w art. 3 ust. 1

i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W wyroku z dnia 20 lutego 2013 r., III AUa 1044/12 (LEX nr 1289529) Sąd Apelacyjny w Łodzi podniósł, że nie można podzielić poglądu, iż wykonywania pracy

w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych można dowodzić przed sądem jedynie na podstawie świadectwa pracy wystawionego przez płatnika składek, gdyż przepis art. 51 tej ustawy nie zmienia przepisów kodeksu postępowania cywilnego określającego katalog środków dowodowych, przy pomocy których strona może udowadniać fakty, z których wywodzi skutki prawne.

W wydanym wnioskodawcy świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 czerwca 2003 r. pracodawca zakwalifikował jego pracę na stanowiskach praktykanta chłodni, maszynisty chłodni i mechanika chłodni jako pracę rybaka morskiego według Działu IV, poz. 4 wykazu B, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Powołał się też na Dział IV, poz. 4, pkt 19 wykazu B, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 24 Ministra- Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej.

Świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie są dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający takie świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Świadectwa takie są w postępowaniu sądowym dokumentami prywatnymi w rozumieniu art. 245 k.p.c. i stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej w nim podstawy prawnej.

Gdyby Sąd nie był powołany do własnej oceny takiego świadectwa, które nie jest dokumentem urzędowym, ale prywatnym, to zgodnie z orzecznictwem, określone w nim prace możnaby kwalifikować jedynie jako prace w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalno- rentowej.

W wyroku z dnia 14 maja 2014 r., II UK 460/13 (LEX nr 1478023) Sąd Najwyższy wskazał, że zarządzenie resortowe (zarządzenie nr 24 Ministra Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych

w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej) uznaje za prace rybaków morskich, zaliczone do wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, prace wykonywane na wszystkich stanowiskach zajmowanych przez pracowników wpisanych na listę członków załogi statku, niezależnie od zatrudniającego ich podmiotu (wykaz A, dział VIII, poz. 9, pkt 1 zarządzenia), natomiast za prace rybaków morskich wymienione w wykazie B załącznika do rozporządzenia- prace wykonywane nie tylko w określonych podmiotach, ale- co istotniejsze- wyłącznie na stanowiskach wymienionych w wykazie B, Dziale IV, poz. 4 pkt 1-19 zarządzenia.

Jak podał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego orzeczenia, zróżnicowanie kwalifikacji do uprawnień emerytalnych z tytułu pracy w warunkach szczególnych w zależności od wykonywania pracy rybaka morskiego ujętej w wykazie A lub B załącznika do tego rozporządzenia ma bezpośrednie i przesądzające znaczenie dla oceny nabycia prawa do emerytury pomostowej, bowiem wykonywanie pracy rybaka morskiego, wymienionej

w wykazie A załącznika do tego rozporządzenia nie stanowi wykonywania pracy rybaka morskiego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z tym poglądem, za pracę rybaków morskich, wymienioną w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, uznawać jedynie należy prace rybaków morskich wymienioną w wykazie B. Nie można bowiem utożsamiać wszystkich prac rybaków morskich z pracą na stanowisku rybaka morskiego ujętą w wykazie B załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. Wynika z tego, że wykaz B dotyczy prac niewymienionych

w wykazie A, zaś prace zaliczone do obu tych wykazów nie mogą być traktowane zamiennie.

W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy uznał, że prace rybaków morskich, które należy kwalifikować według wykazu A, nie są pracą rybaków morskich, wymienioną w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych i dotyczą tych wszystkich prac, które nie są związane ze służbą pokładową, tylko ze służbą mechaniczną.

Sąd w niniejszym składzie podziela jednak pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2014 r., III UK 33/13 (Legalis nr 797027). W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy wskazał, że skoro ustawa z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych prace rybaków morskich jako prace w warunkach szczególnych uprawniające do świadczeń przewidzianych ustawą wymienia tylko raz, w jednym punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy, zasadnym wydaje się przyjęcie, że ustawodawca przyznał prawo do emerytury pomostowej, na warunkach określonych w art. 8 ustawy, pracownikom wykonującym wszystkie prace rybaków morskich, bez różnicowania, czy według innych przepisów i wydanych na ich podstawie wykazów resortowych wykonywali prace rybaków morskich na określonych stanowiskach i w określonych podmiotach. Brak w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych jakiegokolwiek ograniczenia możliwości zaliczenia do prac rybaków morskich prac poszczególnych członków załogi kutra rybackiego w zależności od przynależności do załogi pokładowej czy mechanicznej i to w zależności od zatrudniającego podmiotu, przemawia za przyjęciem, że art. 8 tej ustawy obejmuje swą dyspozycją wszystkie osoby, wykonujące prace rybaków morskich, wymienione zarówno wykazie A, jak i B załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie można bowiem, bez wyraźnej podstawy prawnej, tożsamego pojęcia „prace rybaków morskich” traktować odmiennie: w sposób zawężający na potrzeby ustawy o emeryturach pomostowych oraz w sposób szeroki, z uwzględnieniem pracy członków załogi kutra rybackiego w służbie mechanicznej, na potrzeby ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Na ten wyrok Sądu Najwyższego powołał się też ubezpieczony w odwołaniu od zaskarżonej decyzji.

Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 10 czerwca 2014 r., III AUa 247/13 (LEX nr 1493899), podnosząc, że ustawa pomostowa nie ogranicza możliwości zaliczenia do prac rybaków morskich prac poszczególnych członków załogi kutra rybackiego w zależności od przynależności do załogi pokładowej czy mechanicznej. Pojęcie rybaka morskiego obejmuje nie tylko tych członków załogi, którzy zatrudnieni są na stanowisku rybaka czy starszego rybaka, ale również tych zajmujących stanowisko mechanika czy motorzysty.

Trafnie więc wskazał odwołujący, że pojęcie rybaka morskiego obejmuje nie tylko tych członków załogi, którzy zatrudnieni są na stanowisku rybaka czy starszego rybaka, ale również tych zajmujących stanowisko mechanika czy motorzysty. W art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 61, poz. 258) wskazano, że marynarzem lub rybakiem jest osoba posiadająca morskie kwalifikacje zawodowe, stwierdzone zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2000 r. Nr 109, poz. 1156), a więc każdy członek załogi kutra rybackiego dopuszczony do pracy na morzu, w tym również mechanik czy motorzysta.

Nawet, gdyby pracodawca w sposób nieprawidłowy wystawił odwołującemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach i niewłaściwie zakwalifikował jego pracę, tj. gdyby pracę tę należało zakwalifikować według wykazu A (Dział VIII

„W transporcie i łączności”, pkt 4- prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowy- pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków albo pkt 9- prace rybaków morskich), to w świetle powołanego wyżej poglądu Sądu Najwyższego, wyrażonego w wyroku z dnia 24 stycznia 2014 r. (III UK 33/13), który Sąd

w niniejszym składzie w pełni podziela, wykonywaną przez ubezpieczonego pracę na stanowisku maszynisty chłodni i mechanika chłodni (przez co najmniej 15- letni okres czasu) i tak możnaby uznać za pracę rybaków morskich, wymienioną w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Dokonując analizy złożonego do akt sprawy Układu Zbiorowego Pracy dla Rybaków Morskich z dnia 17 stycznia 1975 r., należy zwrócić uwagę na to, że definiuje on pojęcie „rybaka” dość szeroko. W § 3 za „pracownika” uznaje osobę zatrudnioną przez armatora na podstawie umowy o pracę w celu wykonywania pracy na statku, zaś za „rybaka”- pracownika posiadającego określone odpowiednimi przepisami kwalifikacje do wykonywania pracy na statku. Dokument ten w § 30 reguluje zasady płac, stanowiąc, że pracownikom zatrudnionym na statkach łowczych w rejsach łowczych przysługuje płaca zasadnicza oraz part od wartości złowionych lub przetworzonych ryb według cen portowych, a wskaźniki partu dla pracowników zatrudnionych na poszczególnych typach statków łowczych określa załącznik Nr 4 do tego Układu. W § 59 pkt 1 ppkt c) postanowiono, że pracownikom objętym układem, w tym pracownikom zatrudnionym u wymienionych armatorów, w tym (...)

w Ś., przysługuje miesięczny ekwiwalent pieniężny za deputat rybny. Ustalono również kwotę tego deputatu, podając, że jest to 160 zł. W Układzie wskazano również skład załogi na statkach łowczych i zwiadowczych. Wśród stanowisk oficerskich (pkt 1-21) wymieniono w punkcie 16 mechanika chłodni, a wśród stanowisk nieoficerskich (pkt 22-50)- w punkcie 34 maszynistę chłodni. Stanowiska te wskazane zostały również w załączniku

Nr 4 do Układu Zbiorowego Pracy, zawierającym Tabelę wskaźników partu dla pracowników zatrudnionych na statkach łowczych. W części dotyczącej stanowisk oficerskich, w punkcie 16 wymieniono mechanika chłodni, w części zaś dotyczącej stanowisk nieoficerskich, w punkcie 35- maszynistę chłodni.

Wszystko to koresponduje z Zarządzeniem Nr 24 Ministra- Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych

w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej, ponieważ

w punkcie 19 tego zarządzenia, na który powołał się pracodawca (Działu IV „Prace różne”, poz. 4 „Prace rybaków Morskich”, tj. prace między innymi w Przedsiębiorstwie (...) w Ś., wykonywane na stanowiskach wskazanych w punktach od 1 do 19)- wymieniono pozostałe etatowe stanowiska pracy na statku do wykonywania rybołówstwa morskiego, wskazane w Układzie Zbiorowym Pracy dla rybaków morskich.

Przepisy Układu Zbiorowego Pracy czytane z tym wykazem prowadzą do wniosku, że pracodawca dokonał prawidłowej kwalifikacji pracy wnioskodawcy. Biorąc natomiast pod uwagę poglądy Sądu Najwyższego, to interpretacja ta jest inna, gdyż odwołującego należałoby uznać za pracownika służby mechanicznej, nie zaś pokładowej, pomimo, iż jak wynika z jego zeznań, pracował również na pokładzie statku przez przetwórstwie ryb.

Raz jeszcze podkreślić jednak należy, że w przypadku odmiennej kwalifikacji pracy ubezpieczonego niż ta, której dokonał pracodawca w wystawionym mu świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach i przyjęcia, że jest to praca wymieniona

w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., to zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia

24 stycznia 2014 r., III UK 33/13 (LEX nr 1438736), pracę ubezpieczonego i tak należałoby uznać za pracę rybaków morskich, wymienioną w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Odnośnie sformułowanego przez odwołującego zarzutu naruszenia przez organ rentowy przepisów art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 80 k.p.a. i art. 8 k.p.a. wskazać należy, że postępowanie przed organem rentowym regulują przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Skoro tak, wydając zaskarżoną decyzję, ZUS nie mógł dopuścić się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Od chwili natomiast wniesienia do sądu powszechnego odwołania od decyzji organu rentowego, sprawa staje się sprawą cywilną i podlega rozpoznaniu według zasad właściwych dla tej kategorii spraw. Innymi słowy, ewentualne wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania, a sąd w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych orzeka o prawach

lub obowiązkach stron na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego (por. np. wyrok SN z dnia 8 stycznia 2014 r., II UK 242/13, LEX nr 1415119).

W tym stanie faktycznym i prawnym stwierdzić należało, że zaskarżona decyzja ZUS Oddział w T. z dnia 18.11.2014 r. nie była prawidłowa.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu B. K. prawo do emerytury pomostowej od 15 października 2014 r., tj. od dnia złożenia wniosku o świadczenie.